

TIMO PARVELA & PASI PITKÄNEN

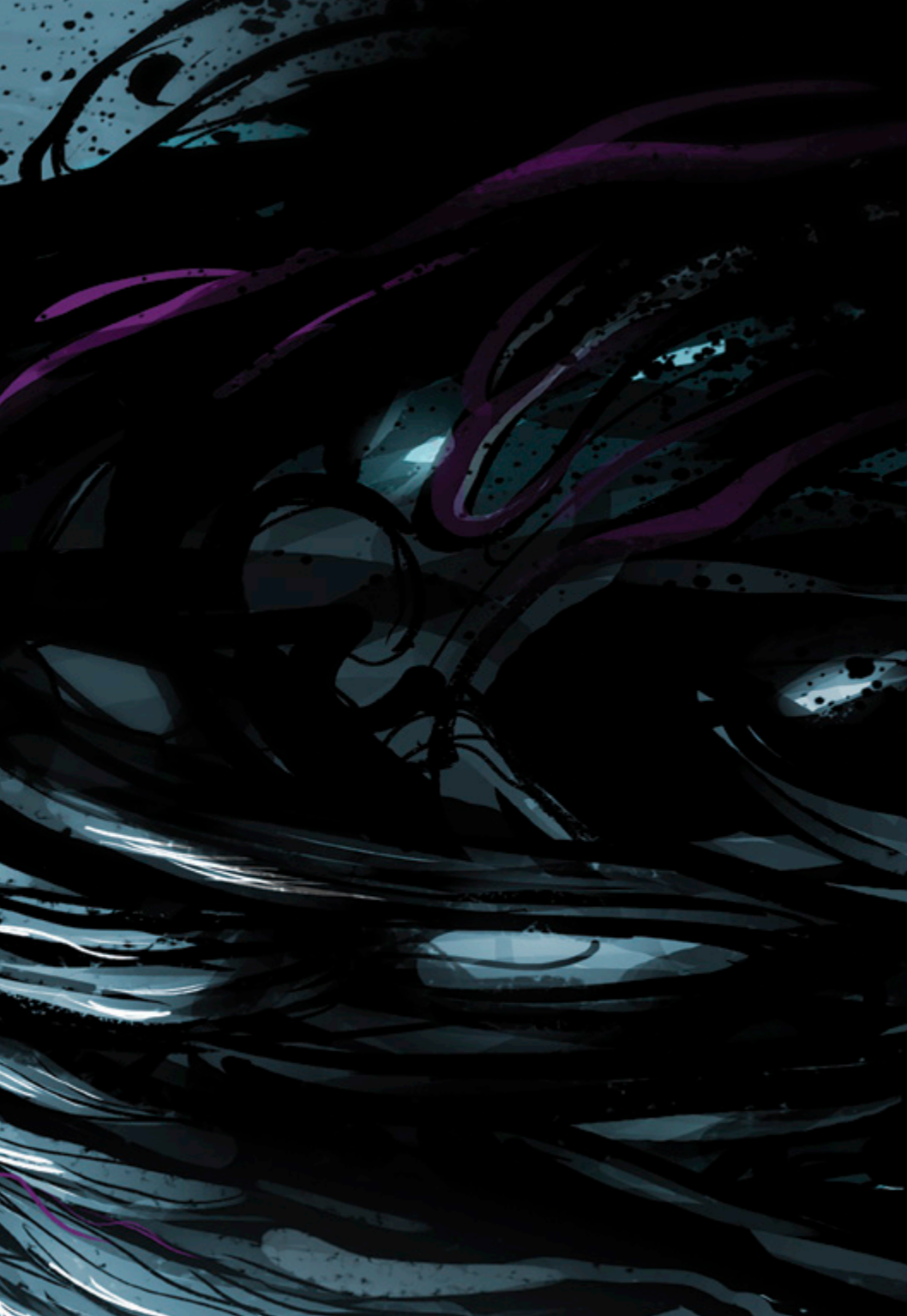
VARJOJ

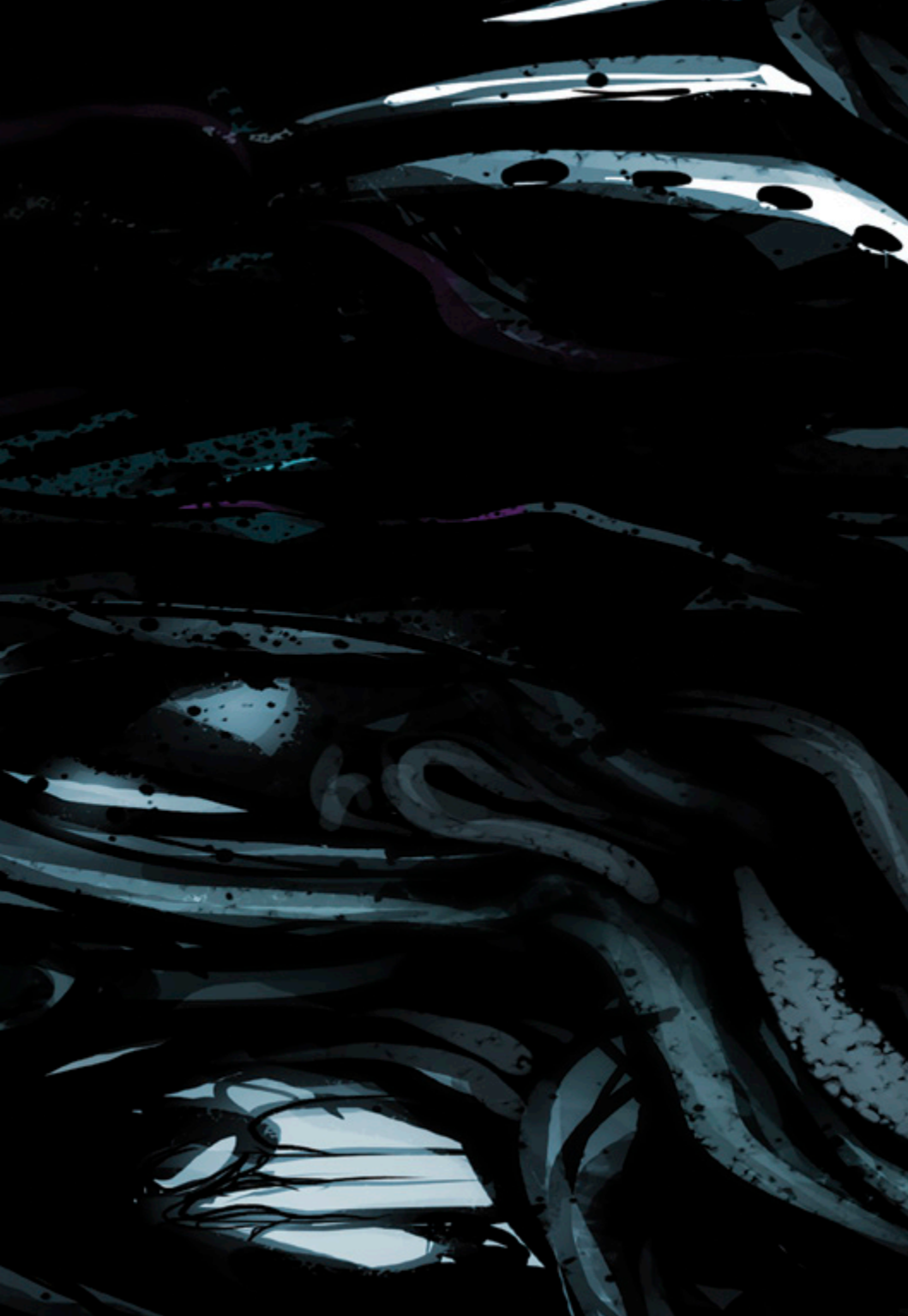
HELÄHDYS

1

TAMMI

VARJOT

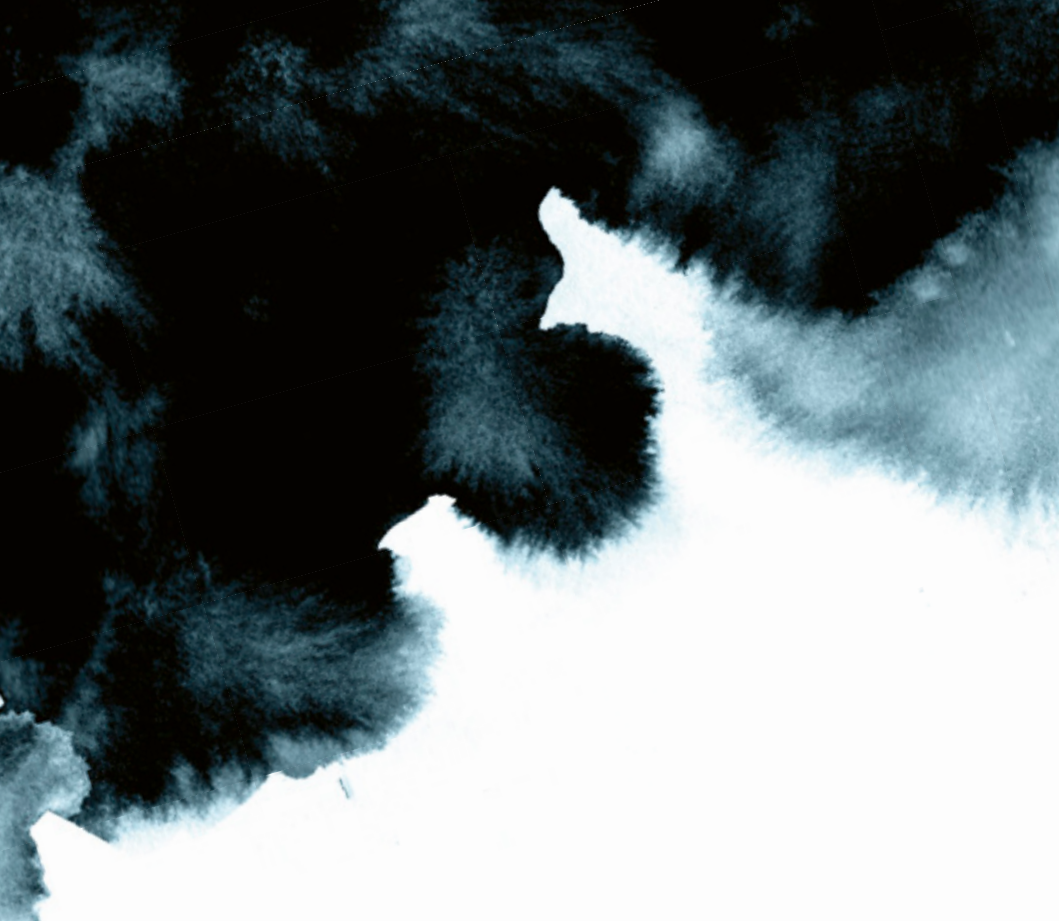

TIMO PARVELA
VARJO
HELÄHDYS

KUVITUS:
PASI PITKÄNEN

TAMMI

Teksti © Timo Parvela 2021
Kuvitus © Pasi Pitkänen 2021
Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi 2021
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Sivun 80 sitaatti on Väinö Linnan teoksesta
Tuntematon sotilas © WSOY 1954

*Kiitokset Suomen Kulttuurirahastolle, joka
on tukenut tämän kirjan kuvitustyötä.*

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-3041-2

1.

Kun Jingle Bells alkaa kolmannen kerran soida tavaratalon kaiuttimista, Pete Valo tekee lopulta ratkaisunsa.

Tekolumen kuorruttamalle korokkeelle on pystytetty pahvimökki, jonka edustalla joulupukki istuu keinutuolissaan. Hän on kuunnellut lasten toivomuksia nyt parin tunnin ajan. Pukin jouluinen hekotus kajahtelee yhä syvänä ja kutsuvana väkijoukon keskeltä, mutta siihen on selvästi hiipinyt jo aavistus kärsimättömyyttä.

Vuoroa odotellessaan Pete kirjoittaa puhelimensa muistioon:

Joulupukin pitäisi uudistaa asunsa. Viitta ja teräsnaamio tekisivät vaikutuksen.

Hänellä on tapana kirjata tärkeinä pitämiään ajatuksia, sillä jonain päivänä hänestä tulee vielä jotain suurta. Silloin hänen lapsuuspohdinnoillaan on kysyntää ja hän voi myydä ne miljoonilla.

Osa vanhemmista on alkanut raahata kitiseviä lapsiaan pois. Pitää tehdä vielä ruokaostokset ja hakea kuusi, sillä jouluaattoon on enää yksi yö.

Pete pujottaa puhelimen taskuunsa ja lähestyy koroketta. Hän tietää tietenkin, että tavaratalopukin korvaan supatetut toivomukset ovat yhtä tyhjän kanssa. Punaiseen asuun pukeutunut tyyppi, kuka lienee, ei voisi niistä vähempää välittää. Nytkin pukki unohtaa hetkeksi roolinsa ja vilkuilee leluosaston seinällä olevaa kelloa samalla, kun taputtelee polvellaan istuvan ja lahjatoivomuksia höpöttävän kolmivuotiaan päälakea. Viittä vaille viisi. Kohta hän nousee ja poistuu, sillä keikka on ohi.

Pete on korokkeen juurella. Hän joutuu katsomaan yläviistoon nähdäkseen kohteensa paremmin. Punainen nuttu pullistelee mahan kohdalta epäluonnollisesti. Sen alle kiinnitettyjen tyynyjen rajat voi nähdä. Tekoparran, viiksien ja vitivalkeisten kutrien seasta pilkistävät silmät ovat lähes ainoa asia, joka pukissa on aitoa. Kaikki muu on pelkkää rooliasua.

Silmät. Pete on jo päättänyt perääntyä, kun huomaa pukin tuijottavan itseään. Silmät ovat sysimustat kuin kaksi hiilenpalaa. Peten kauhistukseksi pukki ojentaa sylissään olevan lapsen tämän odottaville vanhemmille ja viittaa Peteä lähestymään. Poika vilkaisee taakseen toivoen, että hänen takanaan seisoi lapsi odottamassa vuoroaan, mutta leluosasto on jo melkein tyhjä. Jäljellä on enää muutamia poistuvia asiakkaita ja myyjiä, jotka järjestelivät lasten sotkemia leluhyllyjä.

Pete nousee korokkeelle. Ukon syliin hän ei ainakaan nouse, se on varma. Seiskaluokkalainen on minkä tahansa mittapuun mukaan liian vanha kenenkään syliin. Joulupukki kumartuu lähemmäs ja ojentaa molemmat kätensä. Pete laskee epäröiden omansa pukin yllättävän hoikkiin ja jänteisiin kouriin, jotka sulkeutuvat kuin jänisraudat. Hän on loukussa.

Haju on outo. Siitä tulee mieleen jonkin eläimen kostea turkki. Pete huomaa pohtivansa, voisiko se johtua poroista, mutta tajuaa sitten ajatustensa harhailevan. Todennäköisesti tämä pukkia esittävä tyyppi ei ole koskaan poroa nähnytäkään. Ehkä hänellä on koira, tai sitten pukin asu vain kaipaisi kipeästi pesua.

– Kerro pukille, mitä toivot joululahjaksi, pukki pyytää niin möreällä äänellä, että Pete hätkähtää ja yrittää tempaista kätensä pois. Se ei onnistu.

Poika huokaa syvään ja kohottaa katseensa. Tätähän hän halusi. Niin epätoivoinen hän on, että tuli tänne varta vasten esittääkseen toivomuksensa. Omituinen tuoksu leijuu yhä heidän ympärillään. Pukin katse on nyt pikemminkin tutkiva kuin pelottava. Pete rauhoittuu hieman, ja hänen laukkaava sydämensä alkaa lyödä tasaisemmin.

– Minä haluan, että sinä parannat Saran, hän lausuu sydämenlyöntiensä tahtiin.

2.

Illalla Peteä hävettää oma heikkoutensa. Feikkipukin korvaan supattaminen oli pelkästään typerää. Senkin ajan hän olisi voinut käyttää paremmin vaikka lukemalla Saralle kirjaa. Siitä olisi ollut paljon enemmän hyötyäkin, sillä tytön sairaus on edennyt jo siihen pisteeseen, että mitkään hoidot tai toivomukset eivät sitä enää pysäytä. Toisaalta, ihmeitä sattuu, niin kuin silloin, kun Topi jäi auton alle. Eläinlääkäri soitti, ettei toivoa sen pelastamisesta enää ollut ja käski tulla jättämään sille jäähyväiset. Kun Pete sitten kyynelten raidoittamin poskin avasi eläinlääkäriaseman oven, hän kuuli rakkaimman ystävänsä ilahuneen haukahduksen. Eläinlääkäri oli ymmällään. Koiran onnettomuudessa saamat sisäiset vammat olivat kuolettavan vakavat, mutta siinä Topi nyt kuitenkin oli; iloisena, häntä vispaten ja virtaa täynnä. Se oli Peten elämän paras päivä.

Tämä puolestaan on ehkä se kaikkein surullisin – ennen huomista, joka on vielä surullisempi, sillä Saran tila

saattaa enää vain paheta. Pete istuu ystävänsä sängyn reunalla ja pitää tätä kädestä. Topi makaa hänen jaloissaan ja tuhisee. Saran kasvot näyttävät pieniltä pilkistäessään suuren tyynyn sisältä. Käsi on viileä ja hento kuin linnunpoikanen. Vaikka Sara on kuolemansairas, hän jaksaa silti hymyillä, sillä sellainen hän on. Ei hänen tarvitsisi näytellä niin urheaa. Ja Pete sanookin sen omalla tavallaan.

- Näytät hirveältä.
- Et sinäkään mikään prinssi Uljas ole.
- Sattuuko?

Sara pudistaa päätään tavalla, josta Pete tietää, että sattuuko varmasti.

Kukaan ei tiedä, mikä tyttöä vaivaa. Hän sairastui keväällä, häntä tutkittiin koko syksy ja nyt ollaan tässä. Hänen kehonsa näyttää sulkevan itsensä. Sisäelimet ovat yksi toisensa jälkeen lakanneet toimimasta, ja Saran sängyn vierellä on nyt monenlaisia kojeita ja pumppuja, jotka suhisevat ja piippaavat. Tyttöön on kiinnitetty kymmenkunta letkua, joissa virtaa eri-värisiä nesteitä. Näky tekee Peten vihaiseksi. Hän puristaa kätensä nyrkkiin muistamatta, että pitelee edelleen Saran kättä omassaan. Tyttö vingahtaa kivusta.

– Anteeksi. Minä olen tyhmä,
Pete puuskahtaa.

– Äh, ei tuo miltään tuntunut
verrattuna...

Sara jättää lauseen kesken.

– Verrattuna muihin kipuihin,
Pete päättelee ja nyökkää. – Sinä
olet kyllä rohkein ja kovapäisin
tyyppi, jonka minä tunnen.

– Ja sinä olet puupäisin, Sara
naurahtaa ja päätyy yskimään.

– Huomenna on jouluaatto. Mitä sinä haluaisit joululahjaksi? Pete vaihtaa puheenaihetta.

– Saako toivoa ihan mitä vaan?

Pete nyökkää vakavana.

– Piparkakun.

– Häh?

– Minun tekee mieli piparia. Näiden typerien letkujen takia minä en saa syödä mitään kiinteää, Sara sanoo vakavana.

– Mutta... etkö toivo parantuvasi?

Sara pudistaa päätään.

– Ei kannata toivoa sellaista, mitä ei voi saada. Mitä sinä toivot?

Pete häkeltyy. Hän muistaa iltapäivän ja omituiselta tuoksuvan pukin. Naamaa kuumottaa.

– Samaa kuin sinä.

– Piparkakkua?

– Kyllä, ja sinä saat syödä minunkin piparini sitten, kun paranet.

– Kaksi piparkakkua, Sara hymähtää. – Taitaa mennä joulu ihan pipariksi. Minä todella toivon, että joulupukki on olemassa.

3.

Yö. Pete herää siihen, että peitto on kiertynyt mutkalle ja hänen on kuuma. Ensimmäiseksi hänelle tulee mieleen talle. Jokin paikka, jossa on eläimiä. Villaisen tuhti haju pyörii hänen nenässään. Hän on kuulevinaan hengitystä, mutta eihän hänen huoneessaan ole muita kuin hän, sillä Topikin nukkuu yleensä eteisessä, missä on viileämpää. Ehkä isä tai äiti on hiipinyt hakemaan jotain tavaraa tai katsomaan häntä. Mutta miksi? Eihän hän ole sairas tai mitään.

Huoneessa on joku. Pete on siitä nyt aivan varma. Hän ei uskalla liikahtakaan. Hän ei tiedä, mitä hänen pitäisi tehdä.

– Äiti? Pete kuiskaa hiljaa. Ei mitään.

– Isä? hän kuiskaa.

Nyt hän kuulee sen. Hiljaista kiherrystä, joka tulee aivan läheltä. Hänen viereltään. Pete siirtää peiton varovasti syrjään ja valmistautuu loikkaamaan. Verhon raosta tihkuu sen verran katulampun valoa, että hän näkee reitin ovelle. Ketään ei näy. Ei, vaikka Peten silmät ovat nyt tottuneet pimeään. Hän on nähnyt vain unta.

Huojentunut poika ummistaa silmänsä, ja samassa hän tuntee tönäisyn. Joku painaa käden hänen suulleen. Ote on luja ja voimakas. Peten silmät pullistuvat päässä, kun hän yrittää huutaa. Pihaustakaan ei kuulu. Tallin haju on nyt sietämättömän voimakas, ja pimeässä hän viimein erottaa kurtuiset, pienet kasvot ja ilkeät silmät, jotka ovat aivan lähellä hänen omiaan.

– Pssst, poika. Ole hiljaa. Ei pihaustakaan. Nyökkää, että ymmärrät.

Pete pohtii mahdollisuuksiaan. Niitä on nolla. Hän nyökkää, ja ote heltiää. Pete avaa samassa suunsa huu- taakseen, mutta käsi on nopeampi.

– Tyhmä lapsi. Lapset ovat tyhmiä. Kaikki lapset ovat tyhmiä ja ilkeitä, käden omistaja jupisee pimeässä.

Käsi nousee uudelleen, hitaasti ja valmiina palaa- maan. Pete on nyt vaiti. Hän tuijottaa epäuskoisesti ylä- puolellaan olevia kasvoja. Hänen sängyssään seisoo jokin olento. Se voisi olla pieni mies, mutta kasvot eivät ole ih- misen. Eivät ne kyllä ole eläimenkään. Ne ovat... Pete ei tiedä minkä. Kuin jonkin pikkupedon tai demonin.

Mies, olento, mikä lie, istuu hajareisin Peten rinnan päälle. Se on yllättävän kevyt ollakseen niin vahva. Pete pohtii vieläkin mahdollisuutta, että hän näkee vain unta, josta ei herää. Aivan kuin olisi lukenut hänen ajatuksensa mies karkottaa sen näpäyttämällä luunapin Peten otsaan.

– Hän ymmärtää nyt paremmin? Ymmärtää hän?

Pete nyökkää varovasti. Mitä muuta hän voi?

– Hän toivoo joulupukilta lahjaa, häh?

Mitä tämä nyt on? Miten joulupukki tähän liittyy? Pete ei vastaa ja saa uuden luunapin.

– Ai, Pete sanoo.

– Poika toivoo lahjaa. Isoa lahjaa. *Suurta* lahjaa. Lapset aina toivoo suuria ja saa pieniä ja pehmeitä, olento höpöttää ja käkättää.

– Minä näin joulupukin, mutta se oli vaan...
Pete aloittaa.

– Shhht. Ei osaa olla yhtään hiljaa. Lapset on äänekkäitä. Ne mölyää. Sattuu korviin.

– Kuka sinä olet? Pete kysyy viimein.

Syntyy hiljaisuus. Olento kumartuu lähemmäs ja tuijottaa Peteä nyt aivan läheltä. Sen henki haisee raa'alta lihalta tai joltain muulta ällöttävältä. Sitten otus nojaa taaksepäin, rummuttaa käsillään Peten otsaa ja nauraa kihertää.

– Lapsi toivoo joulupukilta lahjaa mutta ei tunne tonttua, vaikka tonttu istuu lapsen päällä. Lapsi on tyhmä. Lapsi on toodella tyhmä. Ei kyllä ansaitse lahjoja. Ei lahjoja tyhmille lapsille.

– Tonttu?

– Eiii, ei mikä tahansa tonttu. Minä olen Elpiö.

– Elpiö? Onko se nimi vai laji?

Luunappi napsahtaa Peten otsaan katsetta nopeammin.

– Mitä hän toivoo? Nopsaan nyt? Toivooko hän?

– Ai, en minä mitään muuta toivo kuin että sinä häivyt, Pete sanoo kiukun ja tuskan kyyneleitä pidätellen.

Elpiöksi itseään kutsunut olento istuu hiljaa ja tarkastelee Peteä ilkeillä pienillä silmillään. Sitten se äkkiä ponnistaa ylös ja hyppää lattialle. Kaikki tapahtuu vilauksessa. Tonttu suunnistaa kohden ikkunaa, joka on raollaan. Vasta nyt Pete tuntee kylmän ilmavirran.

– Hei! Odota!

Tonttu pysähtyy mutta ei käänny.

– Minä toivon, että Sara paranee.

4.

Elpiö istuu lattialla huoneen hämärässä nurkassa ja tuijottaa sieltä. Peteä hermostuttaa, mutta hän nipistää suunsa kiinni ja odottaa. Ikkuna on edelleen raollaan, ja kylmyys hiipii sisään.

– Okei, pieni ukko sanoo lopulta.

– Okei mitä?

– Okei, ystäväsi paranee.

– Noin vain?

– Näin, tonttu sanoo ja napsauttaa sormiaan.

– Onko... onko Sara nyt terve? Pete hämmästyä. Toivo hänen sisällään syttyä. Pieni liekki lepattaa mutta on koko ajan sammumaisillaan.

– Ei ole, tonttu puuskahtaa kyllästyneen oloisena ja niistää nenän hihaansa.

– Vai niin.

– Sinä toivot lahjaa, sinä annat lahjan. Sinä saat lahjan, sinä annat lahjan. Niin se menee, sinä toodella typerä lapsi.

– Eikö se riitä, että on ollut kiltti? Pete hämmästyä.

Tonttu päästää pitkän pärisevän äänen. Pete toivoo, että se tulee hänen suustaan, mutta hajusta päätellen ei tule.

– Mitä minun sitten pitää antaa, jotta Sara paranee? Pete kysyy ääni värähtäen.

– Ei paljon mitään. Vähän vain.

– Kuinka vähän? Tai ei sillä väliä. Minä antaisin kuinka paljon tahansa, jos sillä voisi parantaa Saran. Vaihtaisin vaikka osia hänen kanssaan.

– Vain varjon.

– Mitä? Pete höristää korviaan. Tontun puheista ei oikein tahdo saada selvää. Ihan kuin se olisi sanonut, että...

– Varjon.

– Varjon? Minkä varjon?

– Onko sinulla niitä monta?

– Sateenvarjon?

– Tyhmä lapsi. Sinun varjosi. Sen, mikä seuraa sinua kaikkialle. Sinä luovut varjostasi, ja ystäväsi paranee. Niin yksinkertaista se on. Vain varjo. Mitä sillä edes tekee? Varsinkaan, jos on noin tyhmä kuin sinä.

– Varjo?

– Suostutko vai et?

Yhtäkkiä Pete ei osakaan vastata. Luopua omasta varjostaan. Ei se tietenkään kuulosta kovin paljolta. Eihän hän juuri koskaan edes kiinnittä huomiota varjoonsa.

Se vain seuraa häntä niin kuin kaikkia muitakin. On välillä pidempi, välillä lyhyempi, siinä kaikki. Mitä väliä sillä edes on, onko hänellä varjoa vai ei? Ja siitä huolimatta Petestä tuntuu, että hän ei ikimailmassa halua luopua varjostaan. Se on osa häntä. Se on... niin, omituisista kyllä, mutta kun sitä ajattele... rakas.

Elpiö nousee ja ravistaa itseään kuin koira. Sitten se lähtee äänettömin askelin kohti ikkunaa.

– Suostun! Pete huutaa sen selälle.

Pompatessaan ulos ikkunasta tonttu ei pysähdy, nyökkää tai mitenkään muutenkaan osoita kuulleensa. Pete ei tiedä, myöhästyikö hän.

TONTUT LIIKKUVAT VAIN PIMEÄSSÄ.

Pete Valo on epätoivoinen. Sara, hänen paras ja ainoa ystävänsä, on sairas, eikä parannuskeinoa ole. Viimeisenä keinonaan 13-vuotias Pete kuiskaa toiveensa tavaratalon joulupukin korvaan. Hän saa lupauksen, että Sara paranee, mutta vain yhdellä ehdolla: Peten on annettava vastalahjaksi varjonsa. Se ei kuulosta paljolta mutta on enemmän kuin kukaan on osannut kuvitella.

Kansainvälisesti menestyneen tekijäkaksikon Timo Parvelan ja Pasi Pitkäsen uutuussarjassa Tolkien ja Nesbø kohtaavat. Trillerimäinen seikkailu vie halki lumen ja jään kohti pohjoista Aurorian valtakuntaa.

Timo Parvela on yksi palkituimmista ja käännettyimmistä kirjailijoistamme kautta aikojen. Parvelan teoksia on käännetty yli kolmellekymmenelle kielelle, ja niitä on myyty Suomessa ja ulkomailla yhteensä jo yli kuusi miljoonaa kappaletta.

Pasi Pitkänen on lahjakas ja monipuolinen kuvittaja, joka on saavuttanut myös kansainvälistä menestystä. Yhteistyö Parvelan kanssa alkoi Pate-kirjasarjasta ja jatkui Kepler62-avaruusseikkailussa. Nyt huippukaksikko yhdistää jälleen taitonsa!

L84.2

www.tammi.fi

ISBN 978-952-04-3041-2

9 789520 430412